

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28322 GK 165

7/34962 GK 28

Sayı :30824082-610-14405547
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Aralık 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEKÇİ
TBMM 7/29989 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

26 Haziran 2025 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan değişikliği ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tasarruf hakkı verilen orman alanlarının, kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında kalan kısımları da turizm yatırımlarına tahsis edilebilecektir. Kıyı kenar çizgisi (KKÇ), Türkiye'de kıyıların korunması ve kamu yararına kullanılması amacıyla tanımlanan hukuki ve teknik bir sınırdır. Bu çizgi, deniz, göl veya akarsu kıyısındaki en yüksek su seviyesinin ulaştığı doğal sınırı ifade etmektedir. Resmî Gazete'de yayımlanan "Kamu Taşınmazlarının Turizm Yatırımlarına Tahsisi Hakkında Yönetmelik" in 12. maddesine eklenen fıkra ile bu alanların "kamu kullanımına açık olmak şartıyla" kullanma izni verilerek tahsis sınırları içine dahil edilebileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 43. maddesine göre, *"Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir."* 1982 tarihli 3621 sayılı Kıyı Kanunu, kıyıların kamu mülkiyetinde kalmasını ve herkesin serbestçe yararlanmasını esas alan bir yasa olarak, yıllarca çevresel ve toplumsal dengeyi gözeten önemli bir hukuki çerçeve sunmuştur. Ancak son yıllarda kanun ve yönetmelikler'de yapılan bir dizi değişiklik, kıyı alanlarının özel işletmelere açılması, kamu kullanımının engellenmesi, yapılaşmanın önünün açılması ve kamu yararının ikinci plana atılması sonuçlarını doğurmuştur. Bu durum ise anayasada düzenlenen kıyıların kullanımında kamu yararının gözetilmesi ilkesine ve devletin kıyıları koruma yükümlülüğüne aykırıdır.

Nitekim, Kıyı Kanunu'nda Kıyı Kenar Çizgisi için 'en az 50 metre' ibaresi öteden beri bulunsada 2022 yılında ve sonrasında yapılan yönetmelik değişiklikleriyle, önceki yıllarda fiilen 100 metre olarak uygulanan çizgi birçok bölgede minimum sınır olan 50 metreye çekilmiştir. Bu değişim, kıyı alanlarında yapılaşmanın tamamen önünü açmış, kamusal alanları ise daraltmıştır. Mayıs 2022'de yayımlanan 403 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile SİT alanları, orman ve milli park statüsündeki yerler turizm yatırımlarına açılabilir hale getirilmiştir. 26 Haziran 2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmelikle ise artık deniz kenarındaki orman alanların da özel turizm yatırımları için kullanılabilir hale gelmiştir.

Bu değişiklikler, Anayasa'ya aykırı bir şekilde, kıyıların:

- Kamuya açık olmaktan çıkarılıp kamu yararına aykırı şekilde ticarileştirilmesine,
- Yerel halkın kıyılara erişiminin fiilen engellenmesine,
- Doğal koruma statülerinin zayıflatılmasına yol açmaktadır.

Tüm bu gelişmeler, kamuoyunda kıyıların bir kamu malı olmaktan çıkarılıp ticari bir kazanç aracı haline geldiği yönünde haklı endişelere yol açmaktadır.

Bu bağlamda;

1- 2022 yılından itibaren Kıyı Kenar Çizgisi (KKÇ) uygulaması kapsamında 100 metreden

50 metreye indirilen kıyı uzunluğu kaç kilometredir? Bu uygulama hangi illeri kapsamıştır?

- 2- Son üç yıl içinde kıyı şeritlerinde kamuya ait alanlardan özel işletmelere tahsis edilen yer sayısı ve toplam metrekare ne kadardır? Bu tahsislerin türleri (otel, marina, turistik tesis vb.) nedir?
- 3- 2022-2025 arasında SİT alanı, milli park, doğal koruma alanı veya orman statüsündeki kaç alan turizm yatırımı kapsamında yapılaşmaya açılmıştır?
- 4- Haziran 2025'te çıkarılan düzenleme ile deniz kıyısındaki ormanlık alanlarda yatırım izni verilen projeler hangileridir? Bu projelerin ÇED (Çevresel Etki Değerlendirme) raporu alıp almadığı kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
- 5- Valiliklere verilen KKÇ belirleme ve yapılaşma yetkilerinin saydamlığı nasıl denetlenmektedir? Bu yetkilerle planlanan yatırımların hukuki denetim süreçleri var mıdır?
- 6- Kıyılarda kamu erişimi için ayrılması gereken alan oranı % kaçtır? 2025 itibarıyla fiilen halkın erişemediği kıyı uzunluğu ne kadardır?
- 7- Kıyı Kanunu'nun 4. maddesindeki "kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır" ilkesinin ihlal edildiği gerekçesiyle Bakanlığınıza yapılan başvuru sayısı son 3 yılda kaçtır?
- 8- Uluslararası kıyı yönetimi standartları (AB direktifleri, IUCN vb.) ile Türkiye'deki mevcut kıyı koruma rejimi karşılaştırıldığında, Türkiye'nin koruma seviyesi ne durumdadır?
- 9- Bakanlığınız kıyıların korunması ve kamuya açık tutulması konusunda yeni bir ulusal strateji hazırlamakta mıdır? Yerel yönetimler ve sivil toplum bu sürece dâhil edilecek midir?
- 10- Kıyılarda yapılaşma izni verilen yatırımların kentsel dönüşüm fonlarına ya da kamusal gelir paylarına katkısı nedir? Bu gelirlerin ne kadarı yeniden çevresel koruma için kullanılmaktadır?

CEVAPLAR

Ülkemizde, Anayasamızın 43. maddesinde belirtilen esaslar ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile belirlenen usul ve esaslar kapsamında, kıyıların koruma kullanma dengesi çerçevesinde sürdürülebilirliği sağlanmaktadır.

Uluslararası kıyı yönetimi standartları, ülkelerin uymakla yükümlü olduğu bağlayıcı hukuki normlar olmayıp, Avrupa Birliği (AB), Barselona Sözleşmesi kapsamında geliştirilen Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (ICZM) Protokolü ve Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) gibi uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan güçlü rehberler ve hedefler ile ülkelere yön gösteren çerçevelerden oluşmaktadır.

Bununla birlikte, mekânsal planlama AB'nin ortak politikaları dışında tutulmakta olup üye ülkelerin egemenlik yetkileri altında yürütülmektedir. Türkiye, Barselona Sözleşmesi'ne taraf

olmakla birlikte ICZM Protokolü'ne henüz taraf değildir. Ancak, Protokol'ün temel ilkeleri olan;

- 100 metre genişliğinde kıyı şeridi koruma zonu,
- Ekosistem yaklaşımı ve taşıma kapasitesine dayalı planlama,
- Katılımcı yönetim,
- Doğal habitatların korunması ve erozyon önleme,
- İklim değişikliğine uyum ve ekosistem temelli adaptasyon gibi esaslarla uyumlu planlama faaliyetleri yürütülmektedir.

Ülkemiz söz konusu uluslararası belgeler ışığında ulusal uygulamalarına yön vermektedir. Bununla birlikte söz konusu uluslararası ilkeler ve rehberler hukuken bağlayıcı standartlar olmayıp, ülkelere yol gösteren prensiplerdir. Bu nedenle, Türkiye'nin mevcut kıyı koruma rejimi ile uluslararası standartlar arasında doğrudan puan bazlı bir karşılaştırma yapılması mümkün değildir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu ve bu Kanun doğrultusunda çıkarılan Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Tanımlar başlıklı 4. maddelerinde "*Sahil Şeridi: Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alanı ifade eder.*" şeklinde tanımlanmıştır. Sahil şeritlerinde yapılacak yapıların kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabileceği Kanun'un 5. maddesi ile hüküm altına alınmış ve Yönetmeliğin 16. maddesinde sahil şeridinin belirlenmesinde uyulacak esaslar açıklanmış olup, sahil şeridinin 100 metreden 50 metreye indirilmesine yönelik herhangi bir mevzuat değişikliği bulunmamaktadır.

Kıyı Kenar Çizgisinin (KKÇ) deniz tarafındaki alanlar, kıyı mevzuatı gereği kamu kullanımına açık olan alanlardır. Kıyı mevzuatına tabi olan sahil şeritlerinin de (KKÇ'den itibaren ilk 100 m.), imar planlarına konu edilmesi halinde kamu kullanımına açık fonksiyonları içerecek şekilde düzenlenmesi yasal zorunluluktur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi; gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermekte ve ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 ve Ek-2 Listeleri'nde yer alan projelere uygulanmakta olup, plan tekliflerine esas alanlar içerisinde yapılması planlanan faaliyetler Yönetmelik kapsamında değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda planlama alanı sınırları içerisinde yapılması planlanan projeler, 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmekte olup, "*Turizm Tesisleri*" projeleri "*Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi*" başlıklı Ek-1 Listesinin 40'inci maddesi; "*250 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb.*" ve "*Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler Listesi*" başlıklı Ek-2 Listesi'nin 29'uncu maddesi; "*50 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb.*" kapsamında değerlendirilmekte olup, bahse konu "*Turizm Tesisleri*" faaliyeti ile ilgili olarak, aynı yönetmelik hükümleri

doğrultusunda Ek-1 Listesi kapsamına girmesi durumunda Bakanlığımıza, Ek-2 Listesi kapsamına girmesi durumunda ilgili Valiliğe (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) başvuru yapılması, ayrıca "ÇED Olumlu" veya "ÇED Gerekli Değildir" (Değişik: 19/7/2025-7554/1 md.) kararı alınmadan faaliyete başlanmaması gerekmektedir.

Ancak ÇED sürecini takiben alınan bu karar; projenin gerçekleşmesi için gerekli şart olmakla birlikte nihai bir izin niteliği taşımaması nedeniyle yeterli olmayıp; ÇED sürecinden sonra da mer'i mevzuat uyarınca diğer ilgili kurum ve kuruluşlardan tahsis, kamulaştırma, orman, tarım (mera), imar vs. izin / ruhsat onaylarının alınması gerektiği açık olup, aksi durumda yatırıma başlanılması da mümkün olmamaktadır.

Ayrıca "*Turizm Tesisleri*" projeleri ile ilgili olarak; ÇED Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinin üçüncü fıkrası doğrultusunda projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın (ÇED Başvuru Dosyası / Proje Tanıtım Dosyası), proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; dosyadaki bilgiler de göz önünde bulundurularak, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir inceleme değerlendirme komisyonu teşkil edilmekte ve Tarım ve Orman Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü) da komisyon üyesi olarak sürece dahil edilmekte olup, söz konusu faaliyetin belirlenen proje alanındaki çevresel etkilerinin ortaya konması ve alınacak önlemlerin belirlenebilmesi için görev, yetki ve çalışma alanı kapsamında inceleme ve değerlendirme sürecini yürütmektedir.